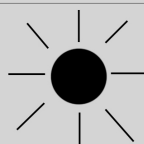

SPLAV!

Sobotecký pravidelný
lehce avantgardní věstník

předpověď počasí
pro Záhořsko

1000 °C

západ

- 1000 °C

východ

5. 7. 2011

číslo 4

ročník 13

Nač úvodníky?

Ú Šrámkova Sobotka je festivalem rozmanitým. V každém případě se však jedná o festival českého jazyka ve všech jeho podobách, který si za úctyhodnou dobu své existence vybudoval slušnou fanouškovskou základnu a jisté návyky, které se udržují setrvačností, a přesto se do nich vkládá při přípravě často více energie a svou diváckou přízní předčí i ty body programu, na kterých by měl celý festival stát.

Poslední dobou se totiž objevuje čím dál víc lidí, kteří pro stromy nevidí les, či, tematicky upraveno, pro Šrámkovu Sobotku nevidí Fráňu. Ti lidé (ke kterým se občas přidám i já, vždyť je to tak pohodlné, svést se s davem!) jako by zapomínali, že tento festival je o něčem trochu jiném, než o koncertech a tričkách. Že jestli někoho stále baví stoupat si do pozoru, kdykoliv se ozve „Znám já...“, ať vstává, dokud mu to kolena a kyčle dovolí. Že slavnostní zahájení ani zakončení není úhelným kamenem programu a být by nemělo.

A velkým obloukem se tím vracím k tomu, na co se ptám v názvu tohoto textu. Nač vlastně úvodníky? A nač recenze, skandování „Tímto považuji...“ a celý ten balast, který někdy svou opulentností zastíní vlastní účel a poslání celého festivalu? Vždyť když si odmyslíme všechny tyhle pro nás dnes již neodmyslitelné součásti, zbyde nám seriózní, avšak ne pro každého stravitelný týden plný divadla, čtení a přednášek. Ten balast, ke kterému patří i tento úvodník, by si však měl uvědomit, že je pomíjivý a že jednou bude Šrámkova Sobotka bez Šlupky, bez EXODu a samozřejmě klidně také bez Splav!u. Jednou bude na slavnostním zahájení znít třeba *Ej, od Buchlova* (taky hezká lidovka, ne?) a na kytici lučního kvítí budou již vzpomínat pouze devadesátiletí pamětníci ve svých příliš dlouhých projevech. Ano, tradice jsou tradice, ale co je ještě tradicí zachovánihodnou a co již vžitým a často přežitým rituálem, mnohdy udržovaným při životě několika zastánci, kterým se ostatní netroufnou postavit? To by měl prověřit čas.

Nezbývá tedy než doufat, že selekce proběhne úspěšně a ku prospěchu festivalu. Splav!u přeji, aby jí prošel, posílněn a vylepšen. A také nezbývá než doufat, že i na 85. ročník přijedou lidé z druhého konce země a bude jim líto, až budou ze Sobotky odjíždět. Třeba jich bude dokonce i více než letos...

Michal Sedláček

PROGRAM

10.00 sál spořitelny

Prof. Přemysl Rut: Průvodce strašlivými pověstmi a děsnými pohádkami

Přednáška

Vstup zdarma

13.00 Šolcův statek – Galerie Karla Samšínáka

Dernisáž výstavy „Cyril, Jiří, Jana a Martin Boudovi“

Zakončení výstavy grafik tří generací rodiny Boudů

Vstup zdarma

14.00 zahrada Šrámkova domu

K. J. Erben, Jiří Suchý a Daniel Krejčík: Pane Erbene, takhle ne! Aneb jak netočít Erbena v 21. století

MLS divadlo LG Jičín

Vstup zdarma

16.00 Šrámkův dům

Václav Cibula: Aucassin a Nicoletta (1967)

Poslech rozhlasové hry

Vstup zdarma

17.00 zahrada Šrámkova domu

Prezentace nakladatelství XYZ

a autorské čtení Jaromíra Slušného

Vstup zdarma

19.30 zahrada Šrámkova domu

Znouzectnost

Koncert plzeňské punkrockové skupiny

Vstupné 100,- Kč

22.00 Šrámkův dům

Médea (Lars von Trier, 1988)

Filmová projekce

Vstup zdarma

JÍDELNÍČEK

Snídaně

Houska, paštika, máslo, zelenina, čaj

Oběd

Česneková polévka s pohankou

Lasagne s vepřovým masem, ovoce

Večeře

Pečené kuřecí stehno, chléb, kyselá okurka

Nesoustředěný pokus

R Jako první dopolední přednášející usedla včera na pódiu slušně zaplněné spořitelny Mgr. Sylva Fischerová, Ph.D., z Ústavu latinských a řeckých studií FF UK, v Sobotce již dobře známá a s přednáškou opět tak přiměřenou festivalovému tématu (*Mýtus a mytologie: Pokus o vymezení*), až ji podezřívám, že tu během své dvoudenní přítomnosti každoročně zatahá za pár nitek a zařídí si pro příští ročník téma na míru své erudici a aktuálnímu badatelskému zájmu.

Nutno ovšem říci, že jsme se letos nedočkali tak precizního, strukturovaného a kompaktního ohmatání pojmu mytici, jako tomu bylo loni v případě podobně olbrímího problému poezie samé. Sylva Fischerová suverénně a lehkonozce navazuje nitky souvislostí, s nefalšovanou radostí z pohybu na mytickém poli předkládá povšimnutíhodné zvláštnosti, fascinující bizarnosti z řecké mytologie. Ne každý měl ale potěšení nějaký ten rok na pražské katedře filosofie či klasické filologie vstřebávat kontext, v němž tyto útržky teprve získávají svou významnost a který by se měl ideálně rozeznít, brnkne-li přednášející jen lehce na strunu „Hésiodos“ či „orfikové“. Svou strukturou poněkud ve stylu „O čem všem by se dalo mluvit, kdyby na to byl čas“ připomnělo její vystoupení podivnou přednáškovou vložku v předvcerejším zahájení.

I když dr. Fischerová spatřované klíčové rysy zvoleného předmětu nezdůraznila tak vhodně jako loni „morfémy“ poetična, bylo možno je vysledovat. Mýtus je vyprávění odehrávající se v jiném – což neznamená pouze dřívějším – čase, jehož prostřednictvím jeho uživatelé sdílejí kulturní model světa. Tvoří se a přetváří v odpověď na aktuální kontext, na základě tradiční, nesourodé zásoby materiálu různého časového i geografického původu, často ve více soupeřících verzích. Je užíván různými způsoby – patří k nim také čtení alegorické, racionalizace nebo morální kritika.

Dále mluvila Sylva Fischerová především o mýto-tvorbě Hésiodově a Platónově a na závěr bohužel již v přílišné zkratce o mýtech dvacátého století. Diskuse se pak vrátila k tématu počátečnímu – hojně opakovanému i zpochybňovanému dělení řeckého myšlení na fázi mýtu a fázi logu.

Radek Ocelák

Pár otázek pro Sylvu Fischerovou

rozhovor

Jaká je vaše oblíbená mytická postava či obluda?

Tak to je otázka na tělo... Mám ráda Leviathana, samozřejmě... Pokud jde o postavy, z řeckých heroů mám oblíbeného Odyssea, o tom jsem měla seminář a napsala jsem pak o něm dlouhý rozklad do Souvislostí. Co se týče oblud, tak u Hésioda je to Týfón, ten je hrozně obludnej, a Storuci obři, ti jsou taky příšerní – v těch obludách je jakási pervertovaná hrozivost. Na druhou stranu třeba Gorgóna nemá vlastně být hrozná, ona se na starých vyobrazeních spíš směje, prostě ščuří. Na Medúze vidí všichni ty hady, ale ona musela být z těch tří sester nejkrásnější, k ní si přece přilehl ten bůh s tmavou ksticí a zplodil s ní dítě.

Radek zvládá rozhovory jednou rukou

Plní dnes v naší společnosti něco úlohu, jakou plnily ve své době homérské a hésiodovské mýty?

K tomu se dá asi přistoupit na víc způsobů. Epická díla, která se dochovala pod jmény Homéra a Hésioda, představují – jak tomu říká kulturolog Assmann – fundující texty řecké kultury. Ta je primárně sakrální, protože člověk archaické společnosti je vždycky homo religiosus. Kdybychom hledali analogii v dnešní společnosti, budeme se tedy ptát po ustavujících, fundujících textech – a nabízí se Bible. Ale můžeme to rozšířit, pak krátkým fundujícím textem euroamerické civilizace bude třeba Hippokratova přísaha. A lze to ovšem zpochybnit – do jaké míry je ještě Bible fundující? Bělohradský píše, že žijeme už v postsekulární společnosti, já si tím nejsem tak jistá... Dnešní společnost je mnohem strukturovanější,

členitější, a tak je otázkou, jestli v ní takový text může být a nakolik v ní jako takový může fungovat. Na druhou stranu je tato společnost jakožto globální společnost vydána pretextům, sloganům silně unifikujícím, přestože nemůžou mít nějaký status fundujícího textu.

Slyšel jsem vás už několikrát mluvit o tom, že mytické děje řazené v mytickém čase lze také interpretovat jaksi nečasově, strukturně – mohla byste to rozvést?

To není vůbec myšlenka moje a je velmi jednoduchá – je to strukturalistické čtení událostí, které ve vyprávění jdou za sebou, jako třeba střídání božských generací v řeckém mýtu a analogicky v předovýchodních mytologiích. Ten strukturalistický pokus číst to jinak než diachronně říká, že se mýtem rozvrženým do času chce ukázat jen to, jaká je struktura světa, jaké jsou jeho rozmanité potence, různé úrovně, patra jsoucí zároveň. Neříkám, že se k tomu přihlašuju – donedávna jsem byla dost proti tomu, teď to беру jako způsob čtení, který člověku může pomoci v zamyšlení nad tvarem a podivnostmi některé mytologie. Vernant nabízí takto číst třeba Hésiodův mýtus pěti pokolení – zlatého, stříbrného a tak dále –, číst je jako způsoby bytí rozmanitých bytostí ve světě.

Zítřka (pozn. – dnes) bude ve filmovém klubu k vidění Médea režiséra Larse von Triera, nepovíte k ní čtenářům něco?

Na von Triera já nekoukám, to už bych nespala vůbec. To je pro silnější povahy, než jsem já.

Radek Ocelák

Neruda se nažral, ale Erben zůstal celý

Retradičním spojením hudby a mluveného textu, respektive recitace poezie, se včera snažilo zaujmout smyčcové trio Ad libitum (latinsky dle libosti, v hudbě se tak označuje pasáž, kde si sám interpret může zvolit vlastní tempo či dynamiku) a Dana Rejmanová coby recitátorka Erbenových veršů. Dělal jsem si představy, jak takové spojení může vypadat, a utvořil jsem si v hlavě tři různé varianty. První varianta počítala s nepřetrženou recitací a užitím hudby v ne příliš velké hlasitosti na místě podkladu. Samozřejmě by se nesmělo jednat o technicky výrazné skladby, jež by narušovaly básnické metrum. Druhá (což je i můj osobní favorit) počítala s recitací prokládanou hudebními intermezzy, které by svou náladou, tempem či dynamikou vyjadřovaly nadcházející, popřípadě předcházející verše. Třetí možnost se pak jevila jakožto nejobtížnější. Počítala s nástroji jakožto se samostatnými entitami, jež dokáží vytvořit různé scénické zvuky, podporující tak dění v básni. Tedy trochu avantgardy, tu my ve Splavu tuze

rádi. Ať už jste si tipli z mé nabídky jakékoliv provedení, nemohli jste prohrát, použity byly totiž všechny tři varianty.

Na pódiu ve spořitelně mě poněkud překvapil jakýsi pokus o hold autorovi *Kytice*, sestávající z Erbenova portrétu a spousty čajových svící. Proč však vedle trůnil útržek z *Hřbitovního kvítí* Jana Nerudy, konkrétně pasáž, kde kritizuje Erbenovu tvorbu, to mi zůstává záhadou. Fialový přehoz přes stůl, kde celé toto umělecké dílo stálo, pak dotvářel atmosféru nepovedeného pohřbu. Trio Ad libitum mezitím vpochodovalo na pódium a skrze slova houslisty Pavla Jandejska jsem očekával odhalení tajemství největšího – či hudba se dnes bude hrát. Toho jsem se však nedočkal. Své trio sice představil znamenitě, ale skladatelé zůstali anonymní. Odbýt hudební program slovy „soudobí čeští autoři“ mi přijde poněkud nevděčné vůči autorům samotným a neslušné vůči divákům. Já jsem však chlapec slušně vychovaný, a tudíž prozradím, že krom výše zmíněného Pavla Jandejska se na další housle představila Miroslava Jeřábková, na violu pak hrála Terezie Kolínská. Slova se pak chopila recitátorka dne Dana Rejmanová a krátce mluvila o Erbenově životě. Její hlas krásně připomínal poslech starého rádia, vysílajícího zrovna nějakou rozhlasovou hru, což naprosto není myšleno jako výsměch; výsměchem je ale to, že publiku na literárním festivalu je předčítán text, jenž je z drtivé většiny slovo od slova opsán z Wikipedie. Rovněž převyprávění obsahu básně před samotným vystoupením ve stylu Odmaturuj z literatury 1 není možná na literárním festivalu dvakrát vhodné. Pozdvižené obočí je asi jediná oprávněná reakce.

Smyčce se prohnuly o struny a Dana Rejmanová začala recitovat dle mé varianty číslo jedna. Avšak výsledek byl více než rozpačitý. Hlas zesílený přes mikrofon byl neúměrně nahlas a překřikoval hru tria. To na úvod zvolilo skladbu s poněkud disharmonickým motivem, což začalo zatloukat pomyslný hřebík do pomyslné rakve u Erbenova portrétu. Rytmus hudby sváděl těžkou bitvu s básnickým metrem a nedalo se říci, kdo zrovna vyhrává. Naprosto jsem se nedokázal soustředit na vystoupení jakožto na celek a poslouchal jsem buď hudbu,

či recitaci, ale opravdu ne obojí najednou. Už jsem byl pomalu smířený se svým zklamáním, když tu najednou začala Dana Rejmanová vzrušeně popisovat vzhled Záhoře a smyčce přešly do dramatického staccato projevu. A najednou kouzlo! Projekt začal fungovat tak, jak by mohl klidně fungovat celou dobu. Úvodní utrpení bylo lehce odsunuto do pozadí a než jsem se stačil nadát, přišla varianta číslo dvě a trio začalo recitační pauzy prokládat skladbami, jež rozhodně nemůžu považovat za rušivé. Bylo vidět, že počáteční nervozita z obou uměleckých těles po nejistém začátku opadla, a celkový projev začal působit mnohem přirozeněji a uvolněněji. Jeden z nejkrásnějších momentů vystoupení byla část, kdy básník líčí běh času, který Záhoř tráví modlením a čekáním na opětovný příchod poutníkův. Erben se zde zaměřuje na průběh jednotlivých ročních období, což smyčce podpořily jemným pizzicatem, nádherně evokujícím tikání hodin času, popřípadě padání sněhových vloček. V závěru se nakonec naplnila slíbená varianta číslo tři, tedy použití scénické zvukomalby, kdy se při pokusu o trháni jablek poutníkovým pomocníkem ozývaly expresivní, nelibé zvuky na dokreslení atmosféry. Když Erben nechával vzlétnout své dvě duše k nebi, smyčce zahrály působivý výstup do vysokých poloh. Krásné připomenutí renesanční techniky vokalizace, avšak možná, že šlo o pouhou shodu okolností a nebyl to umělecký plán.

Přes spoustu výtek, které zmiňuji výše, nechci celé představení odsoudit. Jednak jsem pro každou novou formu či netradiční uchopení poezie nebo hudby a jednak věřím, že si trio Ad libitum i Dana Rejmanová dali s tímto projektem spoustu práce – riziko naprostého selhání bylo vysoké a to se i přes mé kritické poznámky neudálo. Škoda jen nejisté první poloviny představení.

Tomáš Tkáč

S Hostem houstne krev

Recenze Pitoreskní zahrada Šrámkova domu se včera před pátou počala nespěle zaplňovat kvůli prezentaci nakladatelství Host a edici Česká knižnice. Mezi anglickými konverzacemi o počasí a etudou s nenafouknutelným balónkem se přichází dozvědět, že se akce přesouvá do Solnice. Pořadatel se totiž zalekli šedivých mračen a možná i libé vůně (deštěm svlažené) trávy.

Akademická čtvrtá hodinka na osedlání techniky, uvnitř jen decentně osvětleného sálu, bohužel nepostačovala. Byl taktéž stále poloprázdný, neboť nákupuchtiví a po poetickém napojení žízňiví návštěvníci dleli ještě u stánku s knihami. Když došlo na další omluvu za průtahy, do místnosti začali proudit již uspokojení čtenáři.

Mezi tituly, které měli možnost prolistovat u nevelkého stolku venku, jsem při letném přehlídnutí narazila na sborník poezie svého oblíbeného Oldřicha Mikuláška, knihy Kuběny, Rankova, Balabána a Soukupové. Velkému zastoupení se těšil básník Krchovský, undergroundový kůň nakladatelství.

Samotnou prezentaci poté zahájil Martin Stöhr, vyslanec a redaktor nakladatelství, prezentací sestavenou z fotografií, jejichž většinu pořídil, jak se sám přiznal, týž den. Krátce s její pomocí pojednal o vzniku nakladatelství a časopisu Host. Při promítání černobílých fotografií z dřevních dob Hosta jsem si vybavila obdobně patetickou scénku ze zahájení festivalu. Na účet redaktorů Balaštika a Reichela prohlásil, že to jsou kluci šikovní, což podpořilo familiárnost a intimní ladění jeho projevu. Dovolil si i několik vtipů a přihodil mýtus o logu Hosta souvisejícím s láhví whisky. Ilustroval svým výstupem, jak široký záběr má nakladatelství i jak se s postupem času měnila tvář jeho budovy. Člověk se pak stěžl přeorientoval na přednáškový styl druhé části, kdy hovořily tři osobnosti s činností Hosta spjaté.

Jiří Trávníček se jakožto teoretik literatury a odborník na moderní českou literaturu, hermeneutiku a interpretaci rozhovořil o České knižnici. Vyzdvihl především spolehlivou práci editorů a schopnost zaplňovat bílá místa na trhu. Garantoval kvalitu bez používání samoúčelných metavět a nabubřelého kabátka Zlatého fondu. U otázky výzkumů čtenářství si přihrál polívčičku a hrdě srovnával českou čtenářskou gramotnost se skandinávskou, přičemž vyšlo najevo, že se tak děje veskrze díky četbě zábavného braku kontinuálně napříč generacemi.

Svých patnáct minut slávy si mohla užít i Iva Málková z Ostravské univerzity. Nadšeně děkovala za možnost spolurealizovat svazek básní Františka Hrubína. Podotkla, že největší plus knih České knižnice vidí v komplexnosti, s jakou jsou předkládány čtenářské obci. Kvalitní komentáře seznamující s dobovými reáliemi a referencemi jsou společně s těžko dostupnými sbírkami k dispozici v podobě bujónu v kostce.

Trochu jako oukropeček v rohu kulatého stolu působil Dalibor Dobiáš, zabývající se českou literaturou 19. a 20. století, teorií verše a srovnávací vědou literární. Nejspíš to bylo způsobeno záludnými dotazy ke knize *Rukopisy Královédvorský a Zelenohorský*. Musel se jako editor konfrontovat s názorem recenzisty Petra Motýla. Nějaké výtky akceptoval a proti dalším se nepříliš bojovně bránil.

Kdyby na konci nepřišlo vysvobozující Stöhrovo zvolání „A jde se na večeri“, tak asi na nepohodlné lavici vedle dámy neustále souhlasně přikyvující hostujícím kapacitám zdřevěním.

Markéta Hájková

Jirásek?! Delete!

RECENZE V českém profesionálním i amatérském divadle je ohledávání našich národních mýtů oblíbeným tématem, pro inscenace z tohoto ranku je pak typická snaha o ozvláštnění v rovině jazykové i scénické. Tvůrci z pražské DAMU spolu s libereckým Naivním divadlem zacházejí se svou inscenací *Neklan.cz aneb Ze Starých pověstí českých* ještě o něco dál. Při své drzosti ale nenabízejí ani tak jiráska(či kosmy)pustou demytizaci pověsti o Lucké válce, jako spíš docela dobře možnou alternativu vžitého školského výkladu událostí českého dávnověku. Ten ostatně záhy mizí i s učitelkou v propadlišti dějin.

A začíná pravá scénická show. Právě jednoduchá a zároveň multifunkční dekorace je jedním z největších plusů inscenace. Cvičiště se snadno proměňuje ve školní třídu, katafalk i „nejzazší jizbu“ hradu. Co by se scénicky ztvárňovalo jen velmi složitě, dotvoří projekce hojně využívající čitelná schémata (kanec a Bivoj) a multimediální zkratku (zacílení hradišť, výběr soupeřů v počítačové hře). S intermediálními odkazy pracuje i celkově antiiluzivní režie, vrcholem je divadelně „zpomalený“ souboj Vlastislava s Křesomyslem. V technicky ne vždy zcela příznivém prostředí sokolovny navíc tentokrát perfektně fungovala i práce se světly, jejíž podstatnou část ovšem obstarali sami herci za pomoci světelných mečů (opět jednoduchá a funkční zkratka, skvěle využitá hlavně v závěrečné bitvě „červených a modrých“ nebo při noční hře).

Hoši, děkujem!

Silnou stránkou liberecké inscenace je nepochybně scénář – dobrý příklad toho, že divadlo zacílené primárně na dětského diváka může být obohaceno o vrstvy ironie, které pobaví i dospělé. Ironicky a s odstupem je tu nahlíženo na všechny postavy a jejich hypotetické jednání v hypotetických dějinných situacích, nejlepším dokladem je pak Neklan pozorující bitvu nikoliv ze sedla válečného oře, ale průhledem kadibudky. Ironie se projevuje také v hudební složce (využití skladby *Jsi Čech* skupiny Orlík, aranžmá závěrečné hymny).

Za textem trochu pokulhává místy prvoplánová situační komika (Vlastislavovo ustavičné vrážení hlavou do portálu, byť později patřičně shozené úhybem) a pokud jde o včerejší představení, směřuje výtka také k herectví. Pisatelka těchto řádků měla možnost vidět zdařilejší reprízu – na soboteckém provedení byla znát ohehranost replik spolu s „čekáním na smích“ v situacích, které tzv. divadelně fungují, a nedůsledné držení postavy (Filip Homola jako Neklan například neopodstatněně přestával a opět začínal koktat).

Na liberecké inscenaci je však přes drobné výtky sympatické, že nás nutí přemýšlet nad tím, „jak to mohlo být“. Nevyužívá vžité pravdy a osvědčený dramatický materiál mechanicky, ale naopak hravým způsobem a s velkou dávkou kreativity. Nechce za každou cenu bořit stereotypy, ale staví nás před otázku, jak se vlastně rodí český mýtus a jeho hrdina, případně jaké morálně-volní vlastnosti by takový hrdina měl mít. Zda považovat Neklana za zbabělce nebo za představitele utlačované elity národa, jehož hlavními hodnotami jsou sportovní vítězství a silové výkony, už zůstává na interpretační vůli každého z diváků.

Kateřina Veselovská

Dvojka bude lepší

RECENZE Také dnes večer měli návštěvníci Šrámkovy Sobotky možnost vidět představení zacílené na dětské publikum. Obě dosud uvedené inscenace spojuje osobnost Jakuba Vašíčka, který se však tentokrát představil v roli režiséra, a to ve spolupráci s Naivním loutkovým divadlem Liberec.

V souladu s celkovým tematickým zaměřením se i zde jednalo o mýty. Tentokrát o ty, které se nejraději šíří skrze čítanky. Inscenátoři si vzali za námět pověst o Neklanovi, snad kvůli tomu, že je provokovala svou schematicností. Tu přetvořili k obrazu českému, takže Neklan v této inscenaci není jednoduše zbabělec, ale je to s ním mnohem složitější. Celý příběh je totiž posunut z pohodlného vyprávění o jednotlivcích k nelichotivé alegorii české mentality.

Scéna zůstává po celý běh dějin neměnná, ale dá se variovat. Může to být třída, promítací plátno, bojiště nebo záchodky. Vše na jevišti jako by bylo součástí nějaké bojové hry. Je jedno, zda se jedná o hru počítačovou, přes kterou jako diváci představení vnímáme, nebo o hokej, který funguje jako symbol okamžiků české slávy.

Všechny ty modré a červené meče, bez kterých nelze poznat nepřítel, a rádobý heroické rzné promluvy fungují jako vděčný zdroj komiky. Zároveň vyhovují myšlení typizovaných postav, které funguje pouze podle jednoduchých signálů. Postavy zde jednají jako typy a jejich po-

hled na svět je deformován schematickým viděním. To je ta odvrácená tvář našich sportovních úspěchů.

Slibnou postavou se zdá být Neklan. Neříkám, že působí moudře, ale divákům poskytuje naději, že by se snad mohl stát alespoň trochu důstojným jedincem. Neklan není jen koktavým knihomolem a zbabělcem, diváci se dokonce stanou svědky jeho proměny ve skutečného muže. Tato jeho podoba však netrvá dlouho. Právě to, že Neklan měl možnost nakročit správným směrem, je provokací i pointou celé inscenace. Jeho pád je totiž typicky český, typicky trapný. Neklan okamžitě po svém prozření končí na záchodku.

Kněžna Libuše vidí

Koncepcí je jednoduchá, ale to není na škodu, protože tomu také odpovídá její téma. Dospělí diváci si mohou vychutnat několik trefných momentů, aniž by je rozptylovaly nadbytečné nápady, které se často v představeních pro děti vyskytují.

Měla jsem možnost vidět tři inscenace, které měly co do činění s Jakubem Vašíčkem: *Neklan.cz*, *Královský poker* a *Back to Bullerbyn*. O každé z nich by se dalo říct, že je pro ně typická pevná struktura, ze které vychází opravdu vše. Tyto inscenace jsou svižné, vtipné, zábavné a nikdy jsem si v nich nevšimla ničeho nadbytečného. Když jsem asi před měsícem odcházela z *Back to Bullerbyn*, měla

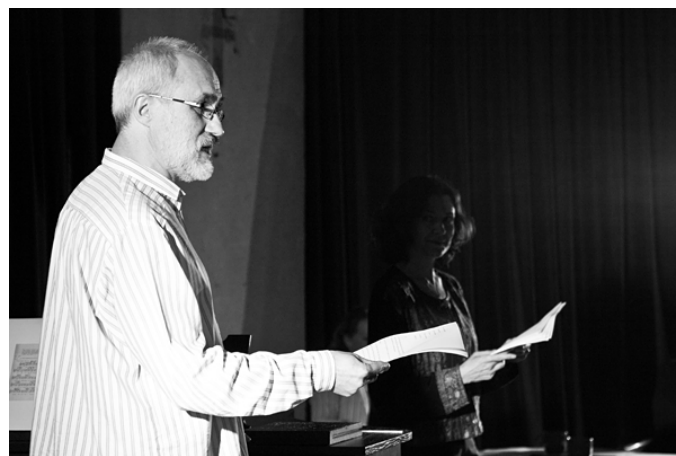
jsem ale pocit, že jsem viděla něco výjimečného. Snad to bylo proto, že se v tomto případě setkala hravá forma s tématem dětství a hravosti. Mohlo to být také tím, že linka, která to vše držela pohromadě, nebyla tak jednoduchá jako v případě obou inscenací uvedených na Šrámkově Sobotce. *Back to Bullerbyn* podle mne dokázala, že inscenace pro děti se mnou stát i něčím víc než jen sofistikovaným a skvěle provedeným pobavením. *Neklan.cz*, přes zručnost, s jakou byl vytvořen, takovým příkladem podle mne není.

Barbora Etlíková

Radosti, ty jiskro boží

R I přes to, že se nás program snažil zmást umístěním pondělního nokturna, účastníci Šrámkovy Sobotky se našli, v několika slova smyslech. Foyer se opravdu ukázalo jako příliš malé (což také všichni věděli dopředu), a tak se z večera vestoje stal nenápadně večer vsedě (jak totiž víme, na českou hymnu se v Sobotce nevstává). A vsedě jsme si mohli vychutnat příjemnou hodinku ve společnosti Přemysla Ruta a jeho tří dámských pomocnic, kteří nám postupně představili cca 11 státních hymen, a to rozhodně zábavnější a zajímavější formou, než prostým přezpíváním.

Zpěv hymen

Dozvěděli jsme se mnoho věcí. Že britská hymna neobsahuje původní poslední sloku, která je silně protiskotská, což není politicky korektní. Že francouzskou *Marseillaisu* můžeme najít i jinde než v patriotisticky orientovaných francouzských filmech. A v neposlední řadě, že i tak nevinné téma jako státní hymny může odhalit o návštěvnicích více, než by bylo radno.

Po hymnách britských, německých (mezi nimiž nechyběla i *Deutschland, Deutschland über alles*, první sloka von Fallerslebenova textu, kterou jsem si opravdu neužil), již zmíněných francouzských a dalších totiž přišla na řadu

ruská otázka. Pan Rut nám vysvětlil, že s ruskou, potažmo sovětskou hymnou to nebylo až tak jednoduché – před klasikou *Sojuz něrušimyj*, která byla v SSSR oficiálně přijata v roce 1944, totiž za hymnu sloužila neméně slavná *Internacionála*, která tudíž musela být taktéž reprodukována. Nevím, jestli to je skočnou melodií, ale pouze při této neblaze proslulé písni se publikum skutečně přidalo k účinkujícím a ne jeden pamětník zavzpomínal. Následně se všichni zasmáli tomu, že v Litvě je zpěv sovětské hymny zakázán, vyslechli ve zrychleném tempu hymnu řeckou, irskou, kanadskou a nakonec zjistili, že, stejně jako protagonisté, také neznají slova českého překladu *Ódy na radost*. Nutno přiznat, že záživnější pojetí tématu si neumím představit.

Michal Sedláček

Rozhovor s Marií Sekerovou

Co si myslíte o letošním zahájení? Objevily se názory, že to nebylo úplně to pravé.
rozhovor Jestliže máme v programu napsáno „slavnostní zahájení“ a jedná se opravdu o oficiální zahájení Šrámkovy Sobotky, pak to opravdu nebylo to pravé. Neříkám, že bylo všechno špatně, některé prvky se mi tam i líbily. Bylo na tom ovšem znát, že to je nedotažené, šité horkou jehlou.

Petrušce Šustrové například silně vadil fakt, že všichni účastníci museli mít masku. Co si o tomto aspektu myslíte vy?

Podle mého názoru to byl velký úlet. Nevím, kdo by si dovolil vrátit občany Sobotky – které se naopak snažíme do festivalového dění zatahovat – proto, že nemají masku. S těmi maskami se navíc dál nepracovalo – kdyby ano, mělo by to opodstatnění. Takhle to byl pouze okamžitý nápad.

Jaký je váš názor na letošní Šrámkovu Sobotku jako takovou?

O dnešní přednášku jsem přišla, ale viděla jsem sobotní divadlo, které bylo velice zajímavé (divadlo Alfa Plzeň), a naši dětskou dílnu, ze které mám velkou radost, že se drží tradice, která tady byla kdysi založena v souvislosti se Šrámkovým domem (Recitační studio Šrámkova domu). Je tam podchyceno velké množství dětí, a tím vlastně žije Šrámkův odkaz, tak jak si to paní Hrdličková-Šrámková představovala.

Drží si Šrámkova Sobotka svou úroveň, jakou měla už před lety?

Jak který ročník. Třeba loňský ročník byl velice slušný. Šrámkova Sobotka je pojem, značka, kterou je třeba držet na slušné úrovni. Ročníky okolo roku 2000 byly na velmi vysoké úrovni – Jan Bílek se snažil držet předchozí tradici. Byla tam zřetelná sladěnost tématu (přednášek i kulturních programů). Letošní ročník – to teprve uvidíme.

Ve Splavu jsme si říkali, jestli se tím zahájením Sobotka nepasovala mezi akce pro uzavřený kruh lidí. Myslíte si, že je to pravda?

Když jsem tam včera vcházela, tak jsem byla na velkých rozpacích, protože jsem si říkala – na tohle my zveme soboteckou veřejnost, která nebude vědět, o co jde. Slavnostní zahájení vždycky bylo slavnostní. Na pódium patří Fráňova busta a kytice lučních květin, k tomu velice kultivovaná a připravená řeč, odborník, který dovede uvést do tématu ročníku, a také nějaké větší osobnosti, spisovatelé a podobně.

Jakožto nováček jsem se některým rituálům trochu divila. Byla jsem nesvá i ze vstávání při hymně.

Vstávání při hymně je ovšem tradiční rituál, a ten já hájím. Nicméně kdyby bylo zahájení důstojnější, nikdo by se tomu nedivil.

Je něco, co se vám letos z programu nelíbilo?

Nechci říct, že by se mi to přímo nelíbilo, ale vystoupení Yellow Sisters působilo po chvíli trochu jednotvárně. Byla to taková meditativní hudba.

Navštívila jste i koncert duchovní hudby?

Ano. Od začátku bylo jasné, že koncert duchovní hudby bude skvělý. Takové osobnosti, jako je pan Kejmar a varhaník Bárta – to bylo předem dáno, že to bude jednička.

Ještě by mě zajímalo, co byste vytkla Šrámkově Sobotce v té formě, v jaké je teď. Jaké novinky byste zavedla?

Řekla bych, že méně je více. Za každou cenu dělat nějaké inovace, například že teď začíná přednáška v 10 hodin a představení nakladatelství až v 17, není ideální – po přednášce by tam bylo víc lidí. Autorské čtení by ale mohlo zůstat na podvečer. Dále bych si přála, aby celkový průběh byl solidnější. Přípravuje se to celý rok, ale mělo by to mít pevnější koncepci.

Pracovala jste jako učitelka. Věnujete se tomuto povolání ještě teď?

Tento školní rok jsem už nepracovala. A jsem ráda, že jsem tady byla učitelkou češtiny – ti lidé, kteří jsou ochotni pomoci v kultuře, jsou žáci, bohužel je jich ale málo. Když někdo vystuduje, tak odsud odejde a nevrací se sem, což je škoda. Snažíme se sehnat nástupce, ale moc se nám to nedaří.

Eliška Churaňová

Zahrada Šrámkova domu zvedne náladu každému

Mýtus Splav!

F
mýtus
splavu

Arnošt Štědrý: Cyril a Metoděj už spolu nechoděj

(Studie sexuálního novátorství raného středověku; 2001, č. 5)

Dnešního dne si připomínáme příchod archiepiskopa Metoděje a jeho mladšího bratra na naše území. Naše redakce se rozhodla hlouběji prozkoumat důležitou úlohu obou zvěrozvěstů, či jak bychom dnes řekli, poslů nové sexuality.

Dříve než se budeme podrobněji věnovat všem novým myšlenkám, které oba bratři přinesli nejen nám, ale i celému kulturnímu světu, a které se dnes bohužel i v odborné literatuře redukuje na pouhou misionářskou polohu, zaměříme se na chvíli pouze na vztah obou bratrů. Jak je v podobných sexuálních scénářích obvyklé, dominantnějším se záhy po narození stal později narozený Konstantin, který si nechával říkat Filosof, a Metoděj „sloužil svému mladšímu bratru jako otrok a poslouchal ho“¹.

Nemnoho na tom, prokazatelný je též i Metodějův hermafroditismus, neboť: „Lidí pak se sešel nesčíslný zástup, provázeli jej svícemi a oplakávali dobrého učitele a pastýře, mužské pohlaví i ženské...“² Snad i proto byl jejich svazek tak pevný a skýtal plochu jak pro experimenty, tak pro seriózní vědeckou práci.

Příležitost ověřit své praktické zkušenosti se brzy naskytla v úkolu nadmíru těžkém. Chazarský vládce se rozhodl přestoupit s veškerým svým lidem na víru, která mu přinese nejvíce slastí. Vyzval proto křesťany, židy i sarracény, by mu radosti svých vyznání předvedli. Cyril s Metodějem nejen že uspěli misijně, ale cestou se jim zdařilo vyzvednout z moře mrtvolu papeže Klimenta I. a položit tak základy moderní nekrofilie. Během chazarské misie se pokusili i o sepsání svých zkušeností ve spisku *Ranní kamarád* (viz staroslověnská *Káma z útra*). Brzy po jejich návratu „zatímco se Filosof veselil v Bohu, naskytla se opět jiná věc a úkol neméně prvních.“³ Velkomoravský kníže Rostislav projevil zájem o muže, kteří by dokázali „zasévat semě Božího slova“ a „vvést bloudící duše v lůno katolické církve“¹. Odměna za tuto službu nebyla méně než „svěření houfec zbožných jinochů“¹.

Změna prostředí se ukázala být velmi šťastnou, neboť záhy po svém příchodu objevili oba bratři na nedalekém vrchu sochu Radhoště, díky níž pro svět znovuobjevili zapomenuté umění pygmalionismu. Bohužel matérie pohanské sochy se ukázala neschopna odolat vírou zoceleným tělům soluňských bratrů.

Závěr života věnovali oba kněží zkoumání jemných zákonitostí užití jazyka ve svatém obcování, a svým dílem zcela vyvrátili starou nauku o trojím způsobu jeho používání.

Je nabíledni, že oba bratři velkým dílem přispěli k rozvoji sexuální vědy, a proto nesporně zaslouží vzdání našeho holdu. Věnujte jim proto některou ze svých dnešních individuálních či kolektivních ipsací.

¹ Apoštolský list Pavla VI. k 1100. výročí smrti sv. Cyrila

² Život Metodějův

³ Život Konstantinův

Jak dnes učit? Jak se ptát?

P Dnes začíná čtyřdenní pedagogický seminář určený především učitelům a studentům pedagogických oborů, do kterého máte stále možnost se zapojit. Účast na seminářích není podmíněna žádnou registrací. Jediným omezením je kapacita místa, které je určeno přibližně pro 20 lidí.

První tři semináře (od úterý až do čtvrtka) povede Janek Wagner, který se problematice vzdělávání v českých školách věnuje i jako šéfredaktor serveru www.ceskaskola.cz, dnes patřícího pod křídla Albatrosu. Tyto semináře by měly účastníkům pomoci v hledání cest výuky v čase internetu, elektronických encyklopedií, ale také upadající vzdělanosti a neustálé roztěkanosti žáků. Účastníci se seznámí se současnými trendy ve vyučování. Na programu jsou digitální učební materiály, seznámení se s technickými novinkami, jakými jsou například elektronické čtečky či využití principu wikipedie ve výuce,

praktické návody, jak využívat elektronické zdroje, či tipy na zapojení žáků do výuky prostřednictvím internetu. A to není určité všechno.

Pateční seminář se jmenuje *Ze země s nejznámější mytologií* a bude pod taktovkou Blanky Kotoučové. Jeho jádrem bude otázka: Co všechno umí otázka? Odpověď naznačuje Kotoučová v krátké anotaci: „Předškolní dítě se stále na něco ptá. Proč asi? Prostě ho všechno okolo něj zajímá. Pak přijde do školy a situace se otočí – a to tak, že velmi důkladně. Paní učitelka se ptá – žáček odpovídá a odpovídá a... nebo (nedej bože) neodpovídá! Všichni máme zkušenost, že dovednost ptát se u dětí většinou postupně téměř úplně vymizí. A s ní i zájem o učení a poznávání nových věcí. Pojďme si zkusit, jaké postavení a jakou kouzelnou moc má mezi čtenářskými strategiemi kladení otázek (neznamená to, že dalších strategií se nedotkneme). Jak, koho, kdy a na co se v hodinách (v životě) ptát? Kde, od koho, kdy a na co očekávat a jak získat odpověď?“

Všechny čtyři semináře se konají vždy od 14.00 v ne-tradičním prostoru zasedací místnosti Městského úřadu Sobotka. Pokud se do něj vypravíte poprvé, nenechte se zmást tím, že úřad sdílí budovu s Komerční bankou, a směle se za skleněnými dveřmi vydejte po schodech do druhého patra.

Těšíme se na vás.

Josef Šlerka

Médea (1988)

P Lars von Trier (*Prolomit vlny, Dogville, Melancholia*) je v České republice dostatečně známý; anotace lze asi říci, že mezi českými cinefily a filmovými nadšenci má ze současných evropských filmařů nejrozsáhlejší fanklub. *Médea* patří k jeho méně známým dílům, mimo jiné proto, že jde o jeden z jeho prvních celovečerních filmů, byl natočen pro televizi a přes krátkou stopáž nejde o dílo divácky příliš vstřícné. Mýtus, potažmo narrativ Euripidovy tragédie, přenáší z mytického starověku do raného středověku a do kulís bažinatého, chladného severu Evropy.

Jáson (Udo Kier) odvrhne svou dlouholetou družku a pomocnici, pohanskou čarodějkou Médeu (Kirsten Olesenová), aby si mohl vzít mladou dceru krále Kreonta (korintského, nikoliv thébského, který figuroval v příběhu Oidipově). Ona je vyhoštěna, propadá zoufalství a je stravována nenávistí vůči Jásonovi; on je zmítán výčitkami svědomí, nicméně ustoupit již nechce a nemůže. Kdo je s příběhem alespoň trochu obeznámen, ví, jak hrůzně se Jásonovi za jeho zradu nakonec pomstí.

Trier film natočil podle scénáře Carla Theodora Dreyera (*Utrpení Panny orleánské, Vampyr, Gertruda*),

který točil především ve dvacátých, čtyřicátých a padesátých letech minulého století. Ačkoliv úvodní titulek tvrdí opak, vše nasvědčuje tomu, že Trier chtěl především složit poklonu svému filmařskému vzoru a film tak uzpůsobil také po vizuální stránce: natočil jej na video a výsledek nechal zpracovat tak, aby zrnitý, neostrý a zvláště nasvětlený obraz připomínal velmi starý filmový materiál, a to ještě mnohokrát ohraný a špatně skladovaný. Přes tuto „experimentální“ stránku je film nicméně dostatečně srozumitelný a působivý.

Antonín Handl

Errata

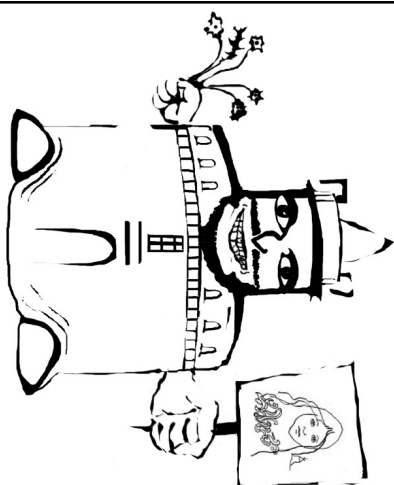
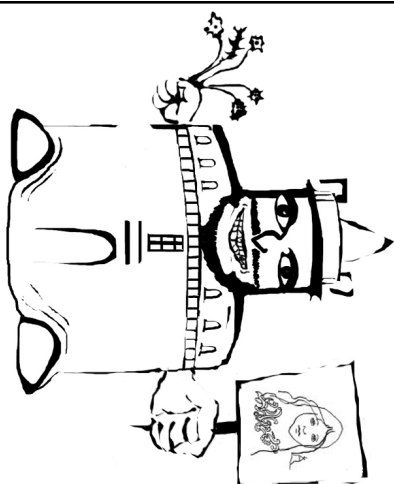
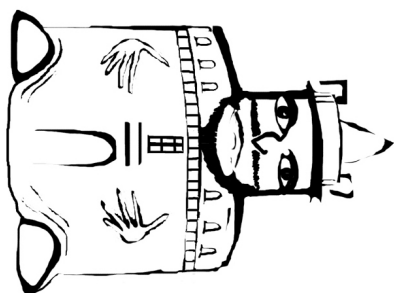
X errata Omlouváme se za chybu ve včerejším Splav!u, kde jsme divadelní představení od 19.30 přesunuli ze sokolovny do Šrámkova domu. Zmátla nás podobná (ne)vhodnost těchto prostor pro konání představení.

Já jsem duch
Šrámkovy Sobotky

Stalo se v pondělí

⚡ stalo se Anička ochořela; údajně zcela symbolická funkce zástupce šéfredaktorky přestala být jen papírovou. Na ranní přednášce chyběly atributy. Při protestní jízdě proti zákonu nařizujícímu používání helmy zemřel ve Spojených státech při nehodě motocyklista, který přilbu neměl. Nastala změna velikostí: pánské jsou větší, dámské menší. Tereza s Bárou zjistily, že z nich obou Word dělá Kotlíkovou. Bursík kvůli rekonvalescenci prý nesmí ani myslet. Zuzana Š. si uvědomila, že letos přiznala a zaplatila daně dvakrát, a připadá si kvůli tomu jako debil. Splav! varuje: nechtejte děti padající z 10. patra! Na jihovýchodní Moravě se začal ve velkém krást česnek. Redaktoři probírali vejce – nejdále je s nimi Tomáš, ale ani on je ještě nemá vychytaná. Zatímco na *Zámek* se vstávalo, na *Domov můj* nikoliv. V závěru týdne prý přijdou tropy.

Uf. Bez vás by to nebylo ono.

SPLAV! – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník
Vychází v Sobotce během 55.ročníku festivalu Šrámkova
Sobotka, od 2. do 9. 7. 2011. Cena 10 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAV!, Milady Horákové 123,
160 00 Praha 6, IČ 26674122.

Redakce: Anna Buchalová, Vojtěch Diatka, Barbora Etlíková,
Jakub Freywald, Markéta Hájková, Antonín Handl, Eliška
Churaňová, Radek Ocelák, Jan Prokopius, Vít Prokopius, Mi-
chal Sedláček, Tereza Šmejkalová, Tomáš Tkáč, Kateřina Ve-
selovská

www.splav.cz

splav.redakce@gmail.com

Evidenční číslo MK ČR E 15812

